

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Semaine du 12 au 16 février 2023

Souguia n° 83

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Tsaar Baalei Haim (3)

(La souffrance animale)

- Pour les besoins de l'homme -

Cette semaine nous continuons la Souguia de Tsaar Baalei Haim en nous penchant sur la permission de faire TBH lorsque c'est un besoin pour l'homme. Il faudra voir dans les sources quels types de cas ont été permis, afin de comprendre jusqu'à quel point on peut considérer quelque chose comme une nécessité et permettre le TBH. Ainsi par exemple on pourra se demander si fabriquer du foie gras est permis alors que ce n'est pas un aliment nécessaire ...

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Khmissa bat Zouiza

"וַיְבָרֵךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ" : la Torah prévoit que les espèces puissent procréer et ainsi donner vie. C'est pourquoi il est interdit de castrer un animal. Cependant, la Guemarra cite des situations où cela sera permis (au moins de façon indirecte) pour les besoins de l'homme

יד: אין דורשין פרק שני חגיגה

קיצין בנטיעות רבי עקיבא יצא בשלום שאלו את בן זומא מהו לסרוסי כלבא אמר להם⁵ ובארצכם לא תעשו⁶ כל שבארצכם⁷ לא תעשו שאלו

קי: שמונה שרצים פרק ארבעה עשר שבת

לא תעשו דברי ר' חנינא הני מילי היכא דקא מיכוין הכא מעצמו הוא דאמר ר' יוחנן יהרוצה שיסרם תרנגול יטול כרבלתו ומסתרם מאליו והאמר רב אשי רמות רוחא הוא דנקיטא ליה אלא בסרים והאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן תיעשו: ומסתרם מאליו. ואע"ג דסירוס אסור צידים: והא אמר רב אשי. דההוא לאו סירוס הוא אלא רמות רוחא נקיטא ליה לתרנגול ומשניטל הודו הוא מתאצל ואינו משמש אצל צירוס אפילו ממילא אסור: אלא צרעים. הך דשרי למימתי כוס של עיקרין צמי שהוא סרים כבר עסקין:

La Mishna enseigne qu'il est interdit de vendre certaines espèces animales à des idôlatres, de peur qu'ils les utilisent pour leurs rites. Cependant, lorsque cela permet de gagner sa subsistance, il est permis de faire un défaut à l'animal (afin de s'assurer qu'il ne soit pas offert aux idôles) et ainsi pouvoir recevoir un salaire.

יג: לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

קבוע זבון: מתני' יאלו דברים אסורים למכור לעובד כוכבים אצטרוכלין וכנות שוח ופטוטרות ולבונה ותרנגול הלבן רבי יהודה אומר ימותר למכור לו תרנגול לבן בין התרנגולין ובזמן שהוא בפני עצמו קומע את אצבעו ומוכרו לו לפי שאין מקריבים חסר לעבודת כוכבים יושאר כל הדברים סתמן מותר ופירושן אסור ר"מ אומר אף דקל טב וחצב⁸ (ונקלב) אסור למכור לעובדי כוכבים: גמ'⁹

מתני' אינטרוכלין וכנות שוח. מפרש בגמרא [יד]: אסור למכור לעובד כוכבים. דלזורך עבודת כוכבים קצעי לה: מוכר לו תרנגול לבן בין התרנגולים. לקח עובד כוכבים מישראל תרנגולים הרבה מותר למכור זנייהם תרנגול לבן דכיון דשקיל מיניה אחריני לאו לעבודת כוכבים קא צעי להו: סתמן ופירושן מפרש בגמרא [יד]: דקל טב חלץ ונקלב. מפרש בגמ' [סז]: גמ'

Le Passouk dans Yehochoua indique qu'ils avaient la Mitsva de blesser leurs chevaux partis en guerre, afin de ne pas faire une erreur de Hachkafa et se rappeler que c'est Hachem qui offre les victoires.

"וַיֹּאמֶר ה' אֵל יְהוֹשֻׁעַ אֶל תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי מִחַר כַּעַת הַזֹּאת אֶגְכִּי נִתֵּן אֶת כָּלֶם הַלְלִים לְפָנַי יִשְׂרָאֵל אֶת סוּסֵיהֶם תַּעֲקֹר וְאֶת מִרְקַבְתֵּיהֶם תִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ". (יהושע יא, ו)

אברבנאל יהושע פרק יא

[...] ולכן צוהו את סוסייהם תעקר ואת מרכבותיהם תשרוף באש, יען הם בטחו בהם וזה להם בזיו' וקצף ומלבד זה צוה עליו גם כן (כדי שישראל לא יקחו סוסייהם ומרכבותיהם ולא יבטחו בהם גם הם) שיעקר הסוסים וישרוף המרכבות, כי לה' הישועה ולא בגבורת הסוס יחפץ [...]

Les mots du jour à apprendre :

Illes ont demandé	שָׁאָלוּ
Castrer	לְסַרֵּס
Coq	תְּרַגְגוּל

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Khmissa bat Zouiza

A cause de l'interdiction élevée de profiter de l'idôlatrie, il est interdit de profiter d'un achat effectué dans un marché destiné aux idoles. Ainsi, pour un achat d'animal, il fallait l'amputer partiellement pour ne pas en profiter.

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה יג.

אמרו יהנושא ונותן בשוק של עבודת כוכבים
 בהמה תיעקר פירות כסות וכלים ירקבו מעות
 וכלי מתכות יוליכם לים המלח⁶ ואיזהו עיקור
 מהמנשר פרסותיה מן הארכובה ולמטה
 [...]

מיכסא מיניה אמר מר בהמה תיעקר והא איכא צער בעלי חיים אמר
 אביי אמר רחמנא יאת סוסייהם תעקר אמר מר ואיזוהי עיקור מנשר

אבל א' בשאלות דרב אחא⁶ מפורש הנך דקילי וכ"ש לשאר מצות שהם חסונות: **אמר** אביי אמר קרא את סוסייהם תעקר. הקשה הר"ר אלחנן (וא"ת) למ"ד (שבת קכח): לער בעלי חיים דאורייתא מאי רחיה מיימי מיהושע דלמא שאני התם דעל פי הדבור הוא אבל הכא בקנס דרבנן אין כח ציד חכמים לעקור דבר מן התורה וי"ל דודאי שיש כח צידם לעקור היכא דנראה טעם קצת לעקור כדמוכח פרק האשה רבה (יבמות דף פט): גבי משיאין האשה על פי עד אחד [ועי' טוס' צ"מ לב: ד"ה מדברי ומוס' לעיל יא. ד"ה עוקרין]: **אין** מקדישין בזמן

Pour le Kavod du Roi, qui représente le Kavod du peuple, on faisait en sorte qu'après son décès, ses objets ne puissent plus être réutilisés. Ainsi on amputait les sabots de ses chevaux.

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה יא. עוקרין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי

לקופין מיתה מנוולת לא עדינן כדאמרינן התם: **עוקרין** על המלכים. וא"ת ואמאי לא פריך והאיכא זער בעלי חיים כדפריך לקמן (דף יג.) גבי נושא ונותן בשוק של עבודת כוכבים דבשלמא משום כל תשחית ליכא דכיון דלכבודו של מלך עושין כן אין כאן השחתה אלא הו' כמו תכריכין של ממה מנה אלא זער בעלי חיים איך הותר וי"ל דשאני כבוד המלך שהוא כבוד רבים ואמאי כבוד רבים ודמי זער בעלי חיים ט' :

תוספות מסכת בבא מציעא דף לב עמוד ב Facultatif

מדברי שניהם נלמד זער בעלי חיים דאורייתא - וא"ת א"כ אמאי עוקרים על המלכים ולא מדרכי האמורי (ע"ז דף יא.) וי"ל משום דכבוד מלך ונשיא עדיף כמו בל תשחית דנדחה מפני כבודם דאונקלוס שרף על ר"ג ע' מנה צורי פ"ק דע"ז (שם) ועוד דכיון דכתיב את סוסיהם תעקר קל לדחות מפני המלך.

Les Hazal ont institué après la destruction du Beth Hamikdash, que si quelqu'un avait sanctifié son animal, afin de ne pas risquer un interdit, il fallait l'enfermer et le laisser mourir de faim.

יג: לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

ירקבו. פי' ויניחם במקום שלא יהא נקל לצא לידי תקלה ושם ירקבו: **יולכיכם** לים המלח. משום דשדי להו צעיניהו דבלא שחיקה צריך ים המלח ה"ה בשאר נהרות ע"י שחיקה כדמשמע פרק כל שעה (פסחים דף כח. ושם ד"ה עבודת כוכבים) וכעובדלא שהבאתי גבי רב יהודה ואע"פ שלא האריך התלמוד להזכיר שחיקה אפ"ה ודאי צריך: **נועל** דלת בפניה. אין לתמוה על צכור זומן הזה אמאי לא הצריכו לנעול דלת שלא יבא לידי תקלה ולא נצטרך להמתין עד שיפול בו מוס דהאי דמזכירין הכא משום קנסא הוא שהקדיש על חנם ועוד אי נפל ביה מומא הכא לא שרי אלא על ידי פדיון אבל צכור שהוא קדוש מאליו ולא על ידו (=) צאה הקדושה אין לקנסו אלא ימתין עד שיפול בו מוס ויאכל בזממו בלא שום פדיה ואף על פי שהוא יכול להטיל בו מוס קודם שיצא לאויר העולם ויפקיענו מקדושת צכור למוצא רק שיתנונו לכהן ולא תארע בו עוד תקלה אם לא עשה אין לקנסו בכך ולהצריכו נעילת דלת:

נועל דלת. ואין לה מה תאכל ותמות: **הסם משום בזיון קדשים.** דאי אמרת תיעקר אינה ממה מהרה נראה בזיונה לזמן מרובה: **ונשחטיה מישחט.** דאי משום שחטי חוץ אצדק הבית לא מיחייב וכדתניא [בשני שעירים] (יומא דף סג.) **זומע אני אפילו קדשי צדק הבית שנקראו קרבן וכו': לידי תקלה.** לאכלה: **גיסטרא.** יחטונה לשנים הא ליכא בזיון קדשים דמתה מהר ותקלה ליכא דלא אכלי מינה: ה"מ. הוא דהוי מטיל מוס גמור ואסור משום כל מוס לא יהיה בו [ויקרא כג]: **זומן שבים המקדש קיים.** דקרינא ביה תמים יהיה לרצון [ויקרא כג] להקריב אבל השתא נראה צעל מוס הוא ולא אסור מדאורייתא: **וניהוי כמטיל מוס צעל מוס.** לרצא פריך דאמר נראה כמטיל מוס כלומר מדרבנן הוא דאסור אמאי לא עבר מדאורייתא משום דלא חזי להקרבה הרי מטיל מוס צעל מוס דמעיקרא לא חזי להקרבה ופליגי ביה תנאי בצכורות (דף יג.) גבי צכור שאחזו דם ואיכא למ"ד אסור להקיז אפילו הוא מת

ירקבו מעות וכלי מתכות יולכיכם לים המלח ואיזהו עיקור נועל דלת בפניה והיא מתה מאיליה אמר אביי שאני התם משום בזיון קדשים ונשחטיה מישחט אתו בהו לידי תקלה ולישויה גיסטרא אמר אביי אמר קרא יונתצתם את מזבחותרם [וגו'] לא תעשון כן לה' אלהיכם רבא אמר מפני שנראה כמטיל מוס בקדשים נראה מוס מעליא הוא ה"מ בזמן שבית המקדש קיים דחזי להקרבה השתא דלא חזי להקרבה לית לן בה וליהוי כמטיל מוס בבעל מוס דאע"ג דלא חזי להקרבה אסור בעל מוס נהי דלא חזי לגופיה לדמי חזי לאפוקי הכא דלא לדמי חזי ולא לגופיה חזי אשכחיה רבי יונה לרבי עילאי דקאי אפיתחא דצור א"ל קתני בהמה תיעקר

Les mots du jour à apprendre :

Qui fait des transactions commerciales	נושא ונותן
Là-bas c'est différent	שאני התם
Ils viennent	אתו

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Khmissa bat Zouiza

Définir la Mahloket entre Rachi et Ramban, sur ce qui s'appelle un besoin pour pouvoir permettre TBH

קנד: מי שהחשיך פרק עשרים וארבע שבת

מהו דסימא להפסד מועט נמי חששו. ויציא כרים ויניח תחתיהם דהא ודאי אי אפשר בלא הפסד מועט שנינויות ניתזין בשבירתן שאינם ראוין לכלוס: שליף. משוי של תבואה של טבל: והא אן טנ כו'. ודבש ניטל בשבת ואמאי לא רצה לפורקה: כשהדיבש. החמיך: למאי חזי. ואמאי אייתי רבן גמליאל: לפסיא דגמלי. לכתית של גמליים רדויי שדוד"א: ויסיר החבלים ויפלו שקים. דהכי טנן במתניתין בדבר שאינו ניטל. ומשני מטרו זיקי נבקעים הגודות ננפילתן לארץ: מטופי. בדבר הנשפך עליהם וקא מצטל כלי מהיכנו דשוב אין ראוין לבו ביום לכלוס: והא איכא לער בעלי חיים. וליתי לאורייתא ולידחי דרבנן ביטול כלי מהיכנו: קסבר ר"ג לער בעלי חיים דרבנן פלוגתא היא באלו מציאות (ב"מ לז): דמשפשא

ללקות עליו: טעונה כלי זכוכים. שאין ניטלין בידו להניחן לארץ: והאן טנן נוטל אס הכלים הניטלין. וכלי זכוכית ניטלין הן ולמה לי ממיר את החבלים: דאומני. מקיז דס שאין ראוין בשבת לכלוס לפי שמאוסים: והא (ו) מצטל כלי כרים וכסמות כשמניחן תחת דבר שאין ניטל מצטלן מהיכנו דשוב לא יטלס משס ודמי לסותר: בשליפי זוטרי. משואות קטנים ששומט הכר מתחתיהם ונפלין על הכר השני וכן עד שמגיען לארץ: עשיות. של זכוכית מש"ש בלע"ז ואע"פ שהעשיות משתברין. אלמא אסור להניח כרים וכסמות של זכוכית שאינם כלים ועושין מהן חלונות וכיון דליכא פסידא בשבירתן וסופן להסתך בחתיכות קטנות לא שרו להציא כרים ולהניח תחתיהן: ונצל לא חזי ליה. דמוקצה הוא ואפילו לכהניס לא חזין: ומאי אף על פי שמשתברין. הא ליכא פסידא: מהו דסימא להפסד מועט נמי חששו. ויציא כרים ויניח תחתיהם דהא ודאי אי אפשר בלא הפסד מועט שנינויות

סוכמו בראש האילן כגון שהסך של סוכה על גבי האילן והאילן סומך לזדה: נהסמו. במלאכה הנעשית ע"י בהמתו לא מייחייב לאו גמור כל מלאכה ובהמתך אתה למה לי הוא ניהו דמייחייב בהמתו לא מייחייב: הגיע לחצר החיצונה: אמר רב הונא היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית מביא כרים וכסמות ומניח תחתיה ומתיר החבלים והשקין נופלים והאנן תנן נוטל את הכלים הניטלין בשבת "כי קאמר רב הונא בקרני דאומנא דלא חזיא ליה והא קא מבטל כלי מהיכנו בשליפי זוטרי מיתבי היתה בהמתו טעונה מבל ועשיות מתיר את החבלים והשקין נופלין ואע"פ שמשתברין התם בכולמא דיקא נמי דקתני דומיא דמבל מה טבל דלא חזי ליה אף הכא נמי לא חזי ליה ומאי אע"פ שמשתברין: מהו דתימא להפסד מועט נמי חששו קמו"ל תניא ר"ש בן יוחי אומר היתה בהמתו טעונה שליף של תבואה מניח ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו המורו של רבן גמליאל היתה טעונה דבש ולא רצה לפורקה עד מוצאי שבת למוצאי שבת מתה והאנן תנן נוטל כלים הניטלין כשהדביש הדביש למאי חזי לכתיתא דגמלי ויתיר חבלים ויפלו שקין מיצטרו זיקי ויביא כרים וכסמות ויניח תחתיהן מטנפי וקמבטל כלי מהיכנו והואיכא צער בעלי חיים קסבר צער בעלי חיים דרבנן אביי אשכחיה ליה לרבה דקא משפשא ליה לבריה אנבא דחמרא

אותה שאין יכול לעלות על אותו סך אלא אם כן ישמשם צאילן שרגילין היו לתת כליהן על הסך א"י יש לפרש שהתקרה סמוכה צאילן שגנאה בגובה ותמיהה על האילן דהשמה כל שעה שהוא מהלך בסוכה משמשם צאילן: בחיבור גוולקי. שני שקין אחד צימין החמור ואחד משמאלו ובראש כל אחד מן השקין רצועה אחת וקושרין אותן שתי הרצועות יחד ועכשיו מונח הקשר כנגד גבו של החמור והשקין מכבידין לכאן ולכאן ואי אפשר להמיר הקשר אם לא יגביהו השקין מעט ונסמכין שתי השקין צדדיסו של החמור והוא להו כלדדיס: למטה

אע"פ שמשתברין: מהו דתימא להפסד מועט נמי חששו קמו"ל תניא ר"ש בן יוחי אומר היתה בהמתו טעונה שליף של תבואה מניח ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו המורו של רבן גמליאל היתה טעונה דבש ולא רצה לפורקה עד מוצאי שבת למוצאי שבת מתה והאנן תנן נוטל כלים הניטלין כשהדביש הדביש למאי חזי לכתיתא דגמלי ויתיר חבלים ויפלו שקין מיצטרו זיקי ויביא כרים וכסמות ויניח תחתיהן מטנפי וקמבטל כלי מהיכנו והואיכא צער בעלי חיים קסבר צער בעלי חיים דרבנן אביי אשכחיה ליה לרבה דקא משפשא ליה לבריה אנבא דחמרא

חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף קנד עמוד ב

הא דאקשינן והא איכא צער בעלי חיים. פרש"י ז"ל וליתי דאורייתא ולדחי דרבנן בטול כלי מהיכנו, ואינו מחוור לי שאין אומרים יבא דאורייתא וידחה דרבנן שלא לצורך והכא איפשר שיתיר חבלים ויפלו שקים, ואף על גב דמצטרו זיקי מוטב שיפסדו ולא יצטערו בעלי חיים ואל יבטלו כלי מהיכנו שהוא אסור, דהא תלמוד גבי דרב הונא אקשינן והא קא מבטיל כלי מהיכנו ולא אמרינן משום פסידא שרי ולא משום צער בעלי חיים דהוא דאורייתא, ואי אמרת דקסבר רב הונא דרבנן, כיון דלא שמעינן ליה בהדיא הכי למה לן לאוקומה דלא כהלכתא, לימא כהלכתא משום דצער בעלי חיים דאורייתא ואפילו בשליפי רברבי שרי, ועוד דקשיא הלכתא דקיימא לן כסוגיין דרב הונא וקיימא לן צער בעלי חיים דאורייתא כדפסקי רבוותא ז"ל בפ' מפנין, אלא ש"מ דהכי פירושא כדאמרן והא איכא צער בעלי חיים [וקא עבר דאורייתא ופריק קסבר צער בעלי חיים] דרבנן ובמקום פסידא לא גזור.

חידושי הר"ן מסכת שבת דף קנד עמוד ב

והא איכא צער בעלי חיים. פרש"י ז"ל וליתי דאורייתא ולידחי דרבנן בטול כלי מהיכנו. הקשה עליו הרמב"ן ז"ל דאפי' תמצא לומר דצער ב"ח דאורייתא למה יבטל כלי מהיכנו וידחה של דבריהם בכדי אדרבא יתיר חבלים ואף

על גב דמצטרו זיקי דמוטב שיפסדו נודות ואל יצטערו בעלי חיים ואל יבטל כלי מהיכנו דהא תלמוד גבי הא דרב הונא דלעיל בסמוך אקשינן והא קא מבטל כלי מהיכנו (לא) [ולא] אמרינן דלישרי משום פסידא ולא משום צער בעלי חיים דאורייתא וכ"ת קסבר רב הונא דצער בעלי חיים דרבנן (דכיון) [כיון] דלא שמעינן ליה בהדיא הכי למה לן לאוקמתא דלא כהלכת' [לאוקמי כהלכתא] משום צער בעלי חיים דאורייתא ואפי' בשלפי רברבי שרי לכך פי' דאעקר עובדא קאי כלומר מפני [מה] לא רצה לפרקה משום דלא לצטרו זיקי והא איכא צער בעלי חיים וקא עבר אדאוריית' ופריק קסבר צער בעלי חיים דרבנן ובמקום פסידא לא חששו לצער ב"ח.

ולי נראין דברי רש"י ז"ל עיקר משום דאפי' דמ"ד צער ב"ח דאורייתא ה"מ שלא לצורך תשמישו של אדם אבל לצורך תשמישו ושמירת ממונו ודאי שרי שאם לא תאמר כן אסור להטחין חמור ברחיים מפני צער בעלי חיים א"ו לצורך תשמיש של אדם לא חיישין לצער בעלי חיים כלל וכיון שכן היכי מקשינן והא איכא צער בעלי חיים וכי משום צער בהמתו יפסיד דבשו ומדותיו הא ודאי לא אלא הכי מקשינן כיון דרבנן גמליאל לא היה מחייב להפסיד את שלו בשביל צער בהמתו אם אית' דצער בעלי חיים ליתי ולידחי בטול כלי מהיכנו דהוי מדרבנן (מאי קשיא)

[ומאי דקשיא] ליה אי הכי מאי מקשה בדרב הונא והא קא מבטל כלי מהיכנו ולשני ליה דמשום צער בעלי חיים שרינן אינה קושיא אצלי (ומדפסיק) [דמדפסיק] רב הונא ואמר היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית ולא מפליג בין משוי מרובה למשוי מועט משמע דאפילו במשוי מועט שרי ובמשוי מועט זימנין דליכא צער בעלי חיים כדאמרינן לעיל בפרק במה בהמה יוצאה גבי אוקף חמרא אפילו בתקופת תמוז קרירא ליה הילכך ליכא לאוקמי שריותיה דרב הונא משום צער בעלי חיים אבל הכא הוא דמקשי שפיר דכיון דלמוצאי שבת מתה ודאי מצטערת היתה בנתים וכיון דלא הוה מחייב רבנן גמליאל להפסיד את שלו מפני צער בהמתו ליתי צער בעלי חיים ולידחי בטול כלי מהיכנו ומפרקי' דלמאן דאמר דאורייתא אין הכי נמי אבל רבנן גמליאל סבירא ליה דצער בעלי חיים דרבנן אבל מדברי הרמב"ם ז"ל בפכ"ט מהלכות שבת נראה שהוא מפרשה כדברי הרמב"ן ז"ל:

Les mots du jour à apprendre :

Il permet / dénoue	מְתִיר
Peu, minime	מוֹעָט
Nous disons	אֶמְרִינָן

Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Khmissa bat Zouiza

PSAK HALAKHA

תרומת הדשן פסקים וכתבים סימן קה

אם למרוט נוצות לאווצות חיים, אי דומה לגיזת כבשים או אי הוו צער בעלי חיים? גם לחתוך לשון העוף כדי שידבר, ואזנים וזנב מכלב כדי ליפותו, נראין הדברים דאין אסור משום צער בעלי חיים אם הוא עושה לצורכי ולתשמישו.

דלא נבראו כל הבריות רק לשמש את האדם, כדאיתא פרק בתרא דקידושין /דף פ"ב ע"א/. ותדע דבפ' ב' דב"מ /דף לו עמוד א' / חשיב פריקה צער בעלי חיים, וא"כ היאך מותר משא כבד על בהמתו להוליכו ממקום למקום הא

איכא צער בעלי חיים? וכ"ת אין הכי נמי, הא אמרינן התם דרבנן דר"י הגלילי סברו דאפילו תחת משאו שאין יכול לעמוד בו חייב לפרוק וכי ברשיעי עסיקין? ואמרינן נמי פ' שמונה שרצים /שבת קי:/ דאמר ר' יוסי הרוצה שיסתרס תרנגולתו /תרנגולו/ יטול לכרבלתו, והשתא תיפוק ליה דאסור משום צער בעלי חיים. ואמרינן נמי פ' אין דורשין /חגיגה יד:/ אמרו ליה לכן זמא מהו לסרוסי כלבא? משמע הלשון דלכתחילה קבעו, והשתא תוכל לומר דמשום צער בעלי חיים מותר. ואל תשיבני מהא דאמרינן פ"ק דחולין /דף ז:/ מהא דר' פנחס בן יאיר עקרינא להו איכא צער בעלי חיים. דהתם לא קעבד לתשמישו וליפותו אלא כדי שלא יזיקו, וההיא היזיקא לא שכיחא כ"כ, דמסתמא רבינו הקדוש לא הוה מגדל מזיק תוך ביתו כדתניא שילהי פ"ק דב"ק /דף טו:/ מנין שלא יגדל אדם כלב כו' ת"ל לא תשים דמים בביתך. אלא דרבי פנחס בן יאיר מתוך רוב חסידותו הוה קפיד. **ומתוך הלין ראיות הוה נראה קצת דליכא איסור בכה"ג, אלא שהעולם נזהרים ונמנעים, ואפשר הטעם לפי שאינו רוצה העולם [לנהוג] מדות אכזריות נגד הבריות, שיראים דילמא יקבלו עונש על ככה. כדאשכחן פ' הפועלים /ב"מ פה ע"א/ גבי רבינו הקדוש בההוא עגלא דתלא לרישה בכנפיה, דרבי אמר זיל לכך נוצרת. ואף על גב דהיתר גמור הוא לשחוט העגל לאכילתו, אפ"ה נענש וקבל יסורין על ככה. אח"כ הגידו לי שנמצא כן בפסקי ר"י בפ"ק, ועוד דליכא איסור צער בעלי חיים אא"כ דאין לו ריוח והיינו דלעיל.**

רמ"א אבן העזר הלכות פריה ורביה סימן ה סעיף יד

כל דבר הצריך לרפואה או לשאר דברים, לית ביה משום איסור צער בעלי חיים (איסור והיתר הארוך סימן נ"ט). ולכן מותר למרוט נוצות מאווזות חיות, וליכא למיחש משום צער בעלי חיים (מהרא"י סי' ק"ס /ק"ה/). ומ"מ העולם נמנעים דהוי אכזריות.

קיצור שולחן ערוך סימן קצא סעיף א

אסור מן התורה לצער כל בעל חי, ואדרבא חייב להציל כל בעל חי מצער אפילו של הפקר ואפילו של נכרי, אך אם הם מצערין לאדם, או שצריך האדם להם לרפואה או לשאר דבר מותר אפילו להרגן ואין חוששין לצערן, שהרי התורה התירה שחיטה ולכן מותר למרוט נוצות מאווזות חיות אם אין לו נוצה אחרת, רק שהעולם נמנעים משום אכזריות.

Les mots du jour à apprendre :

Ressemble	דומה
לְכַתְּחִלָּה	לְכַתְּחִלָּה
Evite	נִמְנָע

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Khmissa bat Zouiza

CHASSER POUR LE PLAISIR

Bien comprendre la construction du Noda Bihouda et ses différentes conclusions

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן י

תשובה שלום להאי צורב, העוסק בחקי חורב, ה"ה כבוד אהובי האלוף התורני מוהר"ר גומפריכט אפנהיים י"ץ:
מכתבו קבלתי ואם אינני מכירו ולא ידענא ליה אך אשר בא לשאול שאילתא ומשתעי בלישנא דחכמתא הנני משיב לכל שואל. ושורש שאלתו איש אחד אשר זכהו השם בנחלה רחבה ויש לו כפרים ויערות אשר בהיערות תרמוש כל חיתו יער **אם מותר לו לילך בעצמו לירות בקנה שריפה לצוד ציד או אם אסור לישראל לעשות דבר** זה אי משום צער בעלי חיים אי משום בל תשחית ואי משום שנהגו בו איסור צעב"ח כמבואר בתוס' במסכת ע"ז דף י"א והיינו בפסקי תוס'.

ובאו"ה כלל נ"ט סימן ל"ו כתב בשם הרא"ש כל שיש בו משום רפואה (אין בו משום רפואה) אין בו משום דרכי אמורי וכתבו התוס' בע"ז אף על פי שצעב"ח דאורייתא ואם יועיל לאיזו דבר מותר כו'. ובאמת בתוס' בע"ז דף י"א ע"א בד"ה עוקרין משמע היפך. וז"ל התוס' שם וא"ת אמאי לא פריך והא איכא צעב"ח בשלמא משום בל תשחית ליכא כיון דלכבודו של מלך עושין כן אין כאן השחתה והוי כמו תכריכין של מאה מנה אלא צעב"ח היאך הותר וי"ל דשאני כבוד המלך שהוא כבוד לכל ישראל ואתי כבוד דרבים ודחי צעב"ח עכ"ל התוס'. וא"כ משמע מדבריהם דצעב"ח חמיר מבל תשחית ואינו מותר אפילו לצורך רק משום כבוד רבים. ופוק חזי שהתוס' קורין אותו דחיה שכבוד הרבים דחי צעב"ח וא"כ איך נימא שיהיה מותר לצורך דבר הרשות. אבל בפסקי תוס' שם כתבו צעב"ח אינו אסור אלא כשמצערה בלי ריוח עכ"ל. ובאמת דברי התוס' גופייהו כאן במסכת ע"ז שמוכח מדבריהם שאיסור צעב"ח חמור טפי מאיסור בל תשחית סותר לדברי התוס' במסכת ב"מ דף ל"ב ע"ב בד"ה מדברי שניהם כו' שכתבו וא"ת אמאי עוקרין על המלכים כו' וי"ל דמשום כבוד מלך ונשיא עדיף כמו בל תשחית דנדחה מפני כבודו כו' הרי שמדמים איסור צעב"ח לבל תשחית. ובאמת דברי התוס' בב"מ הם נגד דברי הרמב"ם דהרי שם במסכת ב"מ קיימו התוס' בהאי מ"ד דסבר צעב"ח דאורייתא והרי בל תשחית בדבר שאינו קציצת אילנות הוא רק מדרבנן. וז"ל הרמב"ם בפ"ו מהל' מלכים הלכה ח', אין קוצצין אילני מאכל כו' וכל הקוצץ לוקה ולא במצור לבד אלא בכל מקום כל הקוצץ אילן מאכל דרך השחתה לוקה, ובהלכה יו"ד כתב ולא אילנות בלבד אלא כל המשבר כלים וקורע בגדים והורס בנין וסותר מעין ומאבד מאכלות דרך השחתה עובר על בל תשחית ואינו לוקה אלא מכות מרדות מדבריהם. הרי ששאר השחתות שאינן קציצת עץ מאכל הוא רק מדבריהם באיסור בל תשחית:

ואמנם אין לנו להאריך בזה כי כבר האריך מהרא"י בפסקים וכתבים סימן ק"ה שכל דבר שיש בו צורך להאדם לית ביה משום צעב"ח וגם לא שייך צעב"ח אלא לצערו ולהניחו בחיים אבל להמית בהמות וחיות וכל מיני בעלי חיים לית ביה משום צעב"ח וכן מוכח בחולין דף ז' ע"ב עקרנא להו איכא צעב"ח קטלנא להו איכא משום בל תשחית הרי אף שהשיב לו על עקרנא דאיכא צעב"ח אעפ"כ אמר קטלנא להו. וא"כ אין בנדון שאלתו משום צעב"ח, ומשום בל תשחית ודאי ליכא דהרי נהנה בעור וגם אינו עושה דרך השחתה. וגם עיקר איסור בל תשחית אף שהוא מדרבנן מ"מ שורשו הוא ממה שאסרה התורה בקציצת עץ מאכל והנה שם כתיב כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות וגו' וא"כ כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון שלא ישחית דבר שיכול האדם ליהנות ממנו לא ישחית ויפסיד אותו ההנאה ואולי אפילו בדבר של הפקר שייך זה אבל דבר שאין בו הפסד לשום אדם לא שייך בל תשחית, וא"כ הני חיתו יער כל זמן שהם בחיים אין בהם שום הנאה לאדם רק עיקר הנאה במותן בעורותיהם ובבשרם ואיך נימא שיהיה אסור להמיתם משום בל תשחית. ולומר שאסור מצד דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור ג"כ ליכא למיחש דדבר דלא שכיח לא שייך בו למימר שנהגו בו איסור. והנה עד כה דברנו מצד הדין:

ואמנם מאד אני תמה על גוף הדבר ולא מצינו איש ציד רק בנמרוד ובעשו ואין זה דרכי בני אברהם יצחק ויעקב. ופוק חזי לומר תבלה ותחדש כתב מהרי"ו בפסקיו הביאו רמ"א בא"ח סוף סימן רכ"ג שאין לומר כן על הנעשה מעורות בהמה משום ורחמיו על כל מעשיו, ואף שרמ"א כתב עליו שהוא טעם חלוש היינו מצד שאינו חיוב שבשבילו ימיתו בהמה וכמה עורות יש שכבר מוכן וכמה מתים מאליהם ויכולים להשתמש בעורותיהם ועם כל זה סיים רמ"א שרבים מקפידים על זה, ואיך ימית איש ישראלי בידים בעלי חיים בלי שום צורך רק לגמור חמדת זמנו להתעסק בצידה ואי משום שדובים וזאבים ושאר חיות הטורפים מועדים להזיק והרי אמרו שהזאב והארי כו' כל הקודם להרגן זכה, גם זה טעות הוא מתרי טעמי, חדא שאין הלכה כר"א בזאב וארי ודוב ונמר וברדלס, ואפילו בנחש נחלקו הרמב"ם והראב"ד בפ"ה מהלכות סנהדרין הלכה ב'. ועוד אפילו לר"א הרי אנו קיי"ל כריש לקיש דדוקא כשכבר הרגו וכמבואר ברמב"ם שם ועיין בכ"מ שם, ואמנם אכתי יש לבעל הדין למצוא מקום ולומר דהיינו כשיש להם בעלים ויש להם תרבות וכמבואר בסנהדרין דף ט"ו ע"ב דמסיים על דברי רשב"ל אלמא קסבר יש להם תרבות ויש להם בעלים וכן הוא לשון הרמב"ם שם ארי ודוב וברדלס שיש להן

תרבות ויש להם בעלים כו' וא"כ אותן שלא נתגדלו בבתים אינם בני תרבות ודרך להזיק והרי אפילו בשבת עכ"פ מותר לדרסן לפי תומו כמבואר בשבת דף קכ"א ע"ב ובשלחן ערוך סימן שי"ו סעיף יו"ד. ואמנם גם זה אינו ענין לנדון דידן דהתם כשבאו לישב במקום בני אדם והם באו לידם בחול יהרגם ובשבת ידרסם לפי תומו, והרי כך אמרו שם במסכת שבת תנו רבנן נזדמנו נחשים הרגן בידוע שנזדמנו לו להרגן כו', אבל לרדוף אחריהם ביערות מקום מעונתן כשאינן רגילין לבוא לישב אין כאן מצוה ואין כאן רק לרדוף אחר תאות לבו ועצת הנדמה כטביא. ומי שהוא איש הצריך לזה ופרנסתו מצידה כזו בזה לא שייך אכזריות והרי שוחטין בהמות וחיות ועופות וממיתים דגים לצורך האדם ומה לי טהורים שיאכל מבשרם ומה לי טמאים שיאכל ויפרנס עצמו מדמי עורותיהן וכל בעלי חיים ניתנו לאדם לכל צרכיו, אבל מי שאין זה לצורך פרנסתו ואין עיקר כוונתו כלל בשביל פרנסתו הוא אכזריות.

ועד כאן דברתי מצד יושר ההנהגה שראוי לאדם להרחיק מזה ועכשיו אני אומר אפילו איסורא איכא שהרי כל העוסקים בזה צריכין להכנס ביערות ולהכניס עצמם בסכנות גדולות במקום גדודי חיות ורחמנא אמר ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, ומי לנו גדול ואומן בקי בצידה יותר מעשו שהכתוב העיד עליו ויהי עשו איש יודע ציד וכו' ופוק חזי מה אמר הוא על עצמו הנה אנכי הולך למות וגו' ואין מקרא יוצא מידי פשוטו שהיינו שהוא מסתכן בכל יום בין גדודי חיות וכן פירשו הרמב"ן, ומעתה איך יכניס עצמו איש יהודי למקום גדודי חיות רעות ואף גם בזה מי שהוא עני ועושה זו למחייתו לזה התורה התירה כמו כל סוחרי ימים מעבר לים שכל מה שהוא לצורך מחייתו ופרנסתו אין ברירה והתורה אמרה ואליו הוא נושא את נפשו ואמרו רז"ל מפני מה זה עלה בכבש ונתלה באילן ומסר עצמו למיתה לא על שכרו כו', אבל מי שאין עיקר כוונתו למחייתו ומתאות לבו הוא הולך אל מקום גדודי חיות ומכניס עצמו בסכנה הרי זה עובר על ונשמרתם מאוד כו'. וז"ל הרמב"ם בפ' י"ב מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה וי"ו וכן אסור לאדם לעבור תחת קיר נטוי כו' וכן כל כיוצא באלו ושאר הסכנות אסור לעבור במקומן:

ומעתה אני אומר שיש בדבר זה איסור וגם סכנה, ועוד בו שלישיה שעכ"פ מזכירין עונותיו שאין זה פחות מקיר נטוי ואולי לזה כיונו חכמי המשנה במסכת ברכות פ"ד משנה ד' ר"י אומר המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה ואומר הושע השם את עמך כו' בכל פרשת העבור כו' ואמרו שם בגמרא דף כ"ט ע"ב מאי פרשת העבור אמר רב חסדא אמר מר עוקבא אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כו' איכא דאמרי כו' אפילו בשעה שהם עוברים על דברי תורה כו' ע"ש. ולדרכנו יובן דזה המהלך במקום סכנה הוא עובר על דברי תורה דכתיב ונשמרתם מאוד לנפשותיכם וגם מזכירין עונותיו וממילא הקדוש ברוך הוא מתמלא עליו עברה דאילו בשאר איסור שאדם עושה לא בשביל עבירה זו יתמלא הקדוש ברוך הוא עברה עליו אבל זה שגורם להזכיר כל עונותיו הקדוש ברוך הוא מלא עליו עברה. והנה במי שמוכרח לזה מחמת פרנסתו הורו לו חכמינו ז"ל תפלה שיתפלל על עצמו אבל מי שעושה כן בשאט נפש איך תקובל תפלתו, ולכן יש בדבר זה מדה מגונה דהיינו אכזריות וגם איסורא וסכנתא וגם הזכרת עונותיו ולכן השומע לי ישכון בטח השקט ושאנן בביתו ולא יאבד זמנו בדברים כאלה. ולולא אהבתי להגביר המפורסם במדות טובות לא הייתי מזדקק להשיב על שאלה כזו. אבל להיותי יודע שהגביר וכל ביתו שפיר שמעיהו ולכן צריך אני לשמור בכל כחי את כל בני ביתו שלא יתנו מקום לשונאי הגביר שנאה מחמת קנאה שימצאו מקום להתלונן. והיה זה שלום. מנאי הטרוד.

Les mots du jour à apprendre :

Ca va bien	בְּשֵׁלְמָא
On n'interprète pas un verset en contredisant sons sens premier	אֵין מְקַרָא יוֹצֵא מִיְדֵי פְּשׁוּטוֹ
Substance	מַחְיָה

Biographies:

Dagoul Mervava, Noda Bihouda - דגול מרבבה, נודע ביהודה

Le Rav Yeh'ezkel Landau, connu sous le nom de son livre «Nod'a Bihouda», est né en 1713 en Pologne, où il étudia et fut Rav par la suite. En 1755, il est appelé à Pragues pour y diriger la Kehila ainsi que la Yeshiva qui attirait de nombreux élèves dans toute l'Europe. Il forma ainsi de nombreux Rabbanim dont le célèbre 'Hayei Adam. Son disciple Rabbi Elazar Flekless témoigne que jusqu'à sa vieillesse, il ne se coucha jamais entièrement dans un lit, mais la tête dans le lit et le corps sur des chaises ; il portait un cilice sur son corps, et enseignait debout. Du 17 Tamouz au début d'Av, il ne mangeait rien d'origine animale, et de Roch 'Hodech Av à Ticha BéAv, il ne mangeait que du pain sec. Il écrivit de nombreuses réponses aux questions qui lui étaient adressées, elles furent compilées dans son ouvrage le Noda Bihouda. Il écrivit aussi le Tslah', composé de ses H'idouchim sur le Chass. Son commentaire sur le Choulh'an Aroukh, le Dagoul Mervava, tient une place très importante dans la Halakha. Le Rav s'est éteint à Prague en 1793.

Teroumat Hadeshen - תרומת הדשן

Rabbi Israël ben Petah'ia Isserlein, surnommé aussi le Maharāi, est né à Maribor en 1390, d'une famille d'érudits. Il est un des Rabbanim les plus influents de l'Empire dans le deuxième tiers du XVe siècle et est le dernier grand Rav de l'Autriche médiévale. A Neustadt, comme auparavant à Maribor, il a dirigé une Yeshiva jusqu'en 1460, date de sa mort. Elle est devenue un centre de Torah qui forma un grand nombre de Rabbanim de l'époque. Dans son Responsa le Troumat Hadeshen, ses Psakim représentent une base importante des Minhaguim Ashkenaze, et un grand nombre d'entre eux sont aussi adoptés par le Choulh'an Aroukh.

Liste des 83 Sougiot étudiées sur Matmidim			
Sougiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah	14. Brah'a sur un interdit	33 -34. Birkat Hagomel	Hanouka
2. Choméa Kéoné	15. Anigrone	38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit	8. Emplacement de la Hanoukia
3. Arévout	17. Birkat Haguefen	39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli	44. Ner Ich oubeto
4. Kavana dans le Chema	18. Natei Inchei	40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot	45. Ner Ich oubeto (2)
5. Position pour le Chema	19. Birkat Haréah'	41. Hatov Véhamétiv sur le vin	Pourim
6. Méah Brah'ot	22. Les jus	42. Cheva Brah'ot (1)	16. Michloah' Manot et Matanat Laevyonim
7. Amen Yetoma	23. Trima	43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot	Pessah
9. Les quantités pour les Brah'ot	24. Pat Kisin (1)	46. Birkat Halevanah	20. Biour H'amets
10. Les Brah'ot de consommation	25. Pat Kisin (2)	47-49. H'azarat Hachats'	58. Bedika des miettes
11. Brah'a Chééina Tsrih'a	26. Les Apéritifs		Sefirat Haomer
12. Ikar Vétafel	27-31 Zimoun		21. Un seul grand compte
13. Méein Chaloch	32. Tefilat Haderekh		Roch Hachana
			35. Les trois Livres
Sougiot générales			
37. Bal Tossif	54. Mitsvot lav lihanot nitanou	57. Zerizim makdimim lemitsvot	Soukot
50. Tokh Kédé Dibour	55-56. Mitsvat Assei	71. 72. Haossek Bamitsva	36. Mitstaer
51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	Chehazman grama	Patour Minhamitsva	
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o			
Chabbat – Meleket Mah'chevet			
59. 60. 61. Mit'assek	65. 66. 67. 68. Psik Récheh	75. 76. 77. 78. 79. Grama	
62. 63. 64. Davar Chééno	69. 70. Melakha chééina	80. Chinouy	
Mitkaven	tsrikha légoufah		
Hachkafa- pensée juive		Yorei Dé'ah	
81. 82. 83. Tsaar Baalei Haim		73. 74. Maaser sur les gains	